

Hem > ... > Lagstiftning Och Rättspraxis > Nationell Lagstiftning > Latvia

Innehåll inlagt av

Lettland

Nationell lagstiftning

Lettland

På den här sidan finns information om rättssystemet i Lettland.

Rättskällor

Lettlands rättssystem bygger på kontinentaleuropeisk rätt. Dess viktigaste rättskälla är den skrivna lagen.

Lagstiftning

Förhållandet mellan offentligrättsliga organ, privatpersoner och andra rättighetsinnehavare regleras av lagstiftning (*ārējie normatīvie akti*).

De olika typerna av lagstiftning är, i fallande hierarkisk ordning

- Republiken Lettlands författning,
- lagar som utfärdas av parlamentet,
- regeringsförfordningar,
- författningar utfärdade av Lettlands centralbank, Lettlands finansinspektion och kommissionen för reglering av allmännyttiga tjänster (dessa författningar jämföras i Lettland med förordningar som utfärdats av regeringen),
- bindande föreskrifter från lokalfullmäktige.

Europeiska unionens rättsakter ska tillämpas i enlighet med deras ställning i hierarkin för externa rättskällor. Vid tillämpningen av EU-lagstiftningen ska institutioner och domstolar även beakta EU-domstolens rättspraxis.

Internationell rätt (oavsett källa) ska tillämpas i enlighet med dess ställning i hierarkin för externa rättskällor. Om det uppstår konflikt mellan en folkrättslig bestämmelse och en lettisk bestämmelse av samma rang i normhierarkin, ska den internationella bestämmelsen ha företräde.

Bindande föreskrifter från lokalfullmäktige är bindande för alla fysiska och juridiska personer inom det berörda administrativa området.

Lagstiftning och andra rättsakter offentliggörs i Lettlands officiella kungörelseorgan [Latvijas Vēstnesis](#). Den officiella publiceringen är allmänt giltig och rättsligt bindande. Ingen kan göra gällande att de inte har känt till rättsakter eller officiella kungörelser som har offentliggjorts i det officiella kungörelseorganet.

Följande organ är behöriga att utfärda rättsakter:

- Det lettiska folket får utöva sina lagstiftningsbefogenheter (en tiondel av alla röstberättigade kan tillsammans ge in lagstiftningsförslag till parlamentet; folket kan också delta i folkomröstningar).
- Parlamentet (*Saeima*) får utfärda lagar.
- Regeringen får utfärda förordningar efter delegering i lag.
- Lettlands centralbank, Lettlands finansinspektion och kommissionen för reglering av allmännyttiga tjänster får också utfärda förordningar efter delegering i lag.
- Lokalfullmäktige får utfärda föreskrifter efter delegering i lag.

Interna offentligrättsliga regler

Interna offentligrättsliga regler (*iekšējie normatīvie akti*) utfärdas av offentligrättsliga organ för att fastställa förfaranden för deras egen eller underordnade organs interna verksamhet, eller för att klargöra hur generell lagstiftning ska tillämpas inom ramen för deras egen verksamhet. Interna offentligrättsliga regler är inte bindande för enskilda. En myndighet som antar ett beslut rörande en enskild individ får inte i det beslutet hänvisa till en intern offentligrättslig regel.

Exempel på interna offentligrättsliga regler är

- ett organs stadgar (*nolikums*) eller arbetsordning (*reglaments*), som fastställer dess interna struktur och organisation, eller den interna strukturen och organisationen hos en nämnd som organet inrättat,
- rekommendationer (*ieteikumi*): i dessa fastställs formerna för utövandet av den skönmässiga bedömning som medges enligt lagstiftning och interna myndighetsregler, eftersom de föreskriver enhetligt handlande under likartade omständigheter; i vissa situationer finns dock möjlighet att bortse från rekommendationer, under förutsättning att det finns tillräckliga skäl för detta,
- instruktioner (*instrukcija*): i dessa fastställs hur generell lagstiftning och allmänna rättsprinciper ska tillämpas,
- interna regelverk (*iekšējie noteikumi*): i dessa fastställs förfarandena för att anta förvaltningsbeslut, hur tjänstemän och andra anställda inom förvaltning förväntas fullgöra sina skyldigheter, uppföranderegler, frågor om säkerhet på arbetsplatsen och andra frågor rörande organets löpande verksamhet.

Alla typer av interna offentligrättsliga regler har samma rättsliga status. Om sådana regler visar sig sinsemellan oförenliga ska den regel som har antagits av en högre myndighet eller en högre rankad tjänsteman ha företräde.

1. en allmän rättsregel så länge denna inte begränsas av en specifik rättsregel,
2. den senaste av två regler som båda är allmänna eller specifika; det datum den interna offentligrättsliga regeln antogs avgör vilken regel som ska betraktas som nyast.

De enheter som har rätt att utfärda interna offentligrättsliga regler är

- regeringen,
- en regeringsledamot,
- en myndighets styrande organ,
- chefen för en myndighet,
- chefen för en intern enhet som inrättats av en myndighet.

Rättskällor: kategorier

Rättskällorna kan delas in i följande kategorier:

- Lagar och förordningar (*normatīvie akti*): rättsakter som föreskriver rättsregler, reglerar deras ikraftträdande eller ändrar eller upphäver dem. Lagar och förordningar kan delas upp i lagstiftning och interna myndighetsbestämmelser.
- Allmänna rättsprinciper: skrivna (införlivade i lagar eller förordningar) eller oskrivna grundregler som styr vad som är objektivt lagligt i samhället.
- Sedvanerätt: uppföranderegler som har utvecklats som en följd av att de faktiskt har tillämpats över tid. Sedvanerätt tillämpas för utformning av rättigheter och tolkning av lagbestämmelser, om lagar eller annan lagstiftning inte ger något svar på den aktuella frågan.
- Rättspraxis: en samling domstolsavgöranden som innehåller korrekta och värdefulla rättsliga slutsatser som kan användas av domare i andra mål som argument för deras egna avgöranden.
- Rättsdoktrin (*doktrīna*): etablerade akademiska uppfattningar som ger en tolkning av lagbestämmelser, deras ursprung och tillämpning. Doktrinen är i stor utsträckning föremål för hänvisningar i domskäl och motiveringar till myndighetsbeslut.

Rättskällornas hierarki

Primära rättskällor

- Lagar och förordningar: de rättskällor som har högst rättslig status. De tillämpas i enlighet med deras ställning i lagstiftningshierarkin.
- Allmänna rättsprinciper: tillämpas om en fråga inte regleras genom lag eller förordning. Allmänna rättsprinciper används också vid tolkningen av lagar och förordningar. Det finns ingen hierarki mellan allmänna rättsprinciper, utan alla har samma rättsliga status.
- Sedvanerätt: tillämpas för utformning av rättigheter och tolkning av lagbestämmelser om lagar eller annan lagstiftning inte ger något svar på den aktuella frågan.

Sekundära rättskällor

- Rättspraxis – domstolsavgöranden som, i enlighet med processreglerna, är bindande för domstolarna; avgörandena har ställning av lag, är bindande för alla parter och måste respekteras på samma sätt som skriven lag.

Avgöranden från författningsdomstolen (*Satversmes tiesa*) är bindande för alla statliga myndigheter och lokalfullmäktige, institutioner och tjänstemän, inklusive domstolarna, samt för alla fysiska och juridiska personer. En bestämmelse (lag) som av författningsdomstolen har konstaterats strida mot en annan bestämmelse av högre rättslig rang ska upphöra att gälla från den dag domen offentliggörs, om inte författningsdomstolen anger annat.

Om författningsdomstolen finner att ett internationellt avtal som undertecknats eller ingåtts av Lettland strider mot författningen, måste regeringen omedelbart vidta åtgärder för att ändra avtalet, säga upp avtalet, tillfälligt upphäva tillämpningen av avtalet eller frånträda det.

Ett avgörande i författningsdomstolen (vid avgörande av rättsprocessen i ett ärende) som ger en tolkning av en lagbestämmelse är bindande för alla statliga myndigheter och lokalfullmäktige, institutioner och tjänstemän, inklusive domstolarna, samt för alla fysiska och juridiska personer.

- Rättsdoktrinen används i stor utsträckning vid argumenteringen kring domstolars och statliga förvaltningars beslut. Rättsdoktrinen har inga rättsverkningar och är inte bindande.

Institutionell ram

Institutioner som är behöriga att anta rättsregler

Lagstiftningsrätten är förbehållen parlamentet (*Saeima*) och det lettiska folket (genom rätten att delta i folkomröstningar).

Regeringen får utfärda lagstiftning i form av förordningar (*noteikumi*) i följande fall:

- På grundval av en delegering i lag.
- För att godkänna ett internationellt avtal eller ett utkast till ett sådant, säga upp ett internationellt avtal eller tillfälligt upphäva dess tillämpning, såvida inte författningen eller lagen föreskriver annat.
- Om det är nödvändigt för tillämpningen av EU- rättsakter och om saken i fråga inte har reglerats i lag. Dessa förordningar får inte inkräkta på enskilda individers grundläggande rättigheter.

Lettlands centralbank, Lettlands finansinspektion och kommissionen för reglering av allmännyttiga tjänster får anta lagstiftning (förordningar, *noteikumi*) endast på grundval av delegering i lag, och inom ramen för sina befogenheter.

Lokalfullmäktige får anta bindande föreskrifter på grundval av lag eller regeringsförordning.

Lagstiftningsprocessen

I detta avsnitt ges en överblick över lagstiftningsprocessen.

Lagar

Framläggande av lagstiftningsförslag i parlamentet

Utkast till lagstiftning kan föreläggas parlamentet av presidenten, regeringen eller parlamentsutskotten, av minst fem parlamentsledamöter eller, i enlighet med de förfaranden och villkor som anges i författningen, av en tiondel av valmanskåren.

Behandling och antagande av lagförslag i parlamentet

Lagförslag behandlas vid tre behandlingar. Lagförslag som bedöms brådskande, utkastet till stadsbudget inklusive ändringar av detta samt lagförslag om godkännande av internationella avtal antas vid andra behandlingen.

Ett lagförslag anses antaget och kan bli lag när det har genomgått tre behandlingar. Vid de fall som nämns ovan och när lagförslaget har lagts fram i sin helhet för omröstning och stöds av en absolut majoritet av de närvarande ledamöterna i parlamentet kan det även antas efter den andra behandlingen.

Promulgation av lagar

Alla lagar som antas översänds av parlamentets styrande utskott (*Prezidijs*) för promulgation.

Presidenten promulgerar de lagar som har antagits av parlamentet tidigast den tionde dagen och senast den tjugoförsta dagen efter antagandet. Lagen träder i kraft 14 dagar efter offentliggörandet i Republiken Lettlands officiella kungörelseorgan (*Latvijas Vēstnesis*).

Rätt att uppskjuta promulgation av en lag

Presidenten har rätt att kräva att en lag ska omprövas och rätt att skjuta upp promulgationen i två månader.

Presidenten utövar sin rätt att begära omprövning av en lag på sitt eget initiativ, men för att skjuta upp offentliggörandet av en lag krävs stöd av minst en tredjedel av samtliga parlamentsledamöter. Presidenten eller en tredjedel av alla parlamentsledamöter kan utöva dessa befogenheter inom tio dagar från det att lagen antogs av parlamentet.

En lag vars promulgation har uppskjutits i enlighet med förfarandet ovan läggs fram för folkomröstning, om minst en tiondel av de röstberättigade begär det i samband med en insamling av underskrifter. Om ingen sådan begäran inkommer inom den tvåmånadersperiod som antagandet av lagen kan skjutas upp ska lagen offentliggöras. Ingen folkomröstning ska dock hållas om parlamentet röstar om lagen igen och minst tre fjärdedelar av alla parlamentsledamöter röstar för att lagen ska antas.

En lag som har antagits av parlamentet och skjutits upp kan upphävas genom folkomröstning om antalet röstande är minst hälften så många som de röstberättigade som deltog i det senaste valet till parlamentet och om majoriteten av dessa röstar för att lagen ska upphävas.

Det är dock inte alla lagar som kan läggas fram för folkomröstning. Budgeten och lagar om lån, skatter, tullar, järnvägstaxor, värnplikt, krigsförklaring och inledande av krig, fredsfördrag, proklamering och upphävande av undantagstillstånd, mobilisering och demobilisering samt avtal med andra länder kan inte läggas fram för folkomröstning.

Lagars ikraftträdande

En lag träder i kraft fjorton dagar efter det att den offentliggjorts i republiken Lettlands officiella kungörelseorgan (*Latvijas Vēstnesis*), om inte en annan frist föreskrivs i lag. Denna period börjar löpa samma dag som lagen offentliggörs.

Upphävande av lagar

- en lag som upphäver den tidigare lagen träder i kraft,
- en övergångsbestämmelse i en annan lag föreskriver att den tidigare lagen ska upphävas,
- ett avgörande från författningsdomstolen upphäver lagen,
- lagen har en fastställd giltighetstid och denna löper ut.

Regeringsförfordningar

Framläggande av förslag till regeringsförfordningar

Förslag till regeringsförfordningar som upprättats av ett ministerium, regeringskansliet eller en statlig institution som är underställd premiärministern kan läggas fram för regeringen av en regeringsledamot.

Förslag till regeringsförfordningar som upprättats av chefen för en annan statlig myndighet eller lokalfullmäktige, en icke-statlig organisation eller en av arbetsmarknadens parter organisationer kan endast läggas fram för bedömning av en regeringskommitté eller av regeringen via den regeringsledamot som är politiskt ansvarig för området, sektorn eller undersektorn i fråga.

Översyn och antagande av förslag till regeringsförfordningar

Förslag till regeringsförfordningar som läggs fram för regeringen anmäls och behandlas vid statssekreterarmöten. Statssekreterarmötet anmäler lagförslagen och uppmanar ministerierna och andra institutioner (som anges i mötesprotokollet) att lämna yttranden om förslaget inom två veckor. Justitieministeriet och finansministeriet måste yttra sig om alla lagförslag. Under remissperioden kan även företrädare för icke-statliga organisationer yttra sig om förslaget.

Förslag kring vilka enighet har nåtts behandlas vid ett regeringssammanträde, medan förslag som fortfarande är föremål för oenighet behandlas vid ett statssekreterarmöte eller ett regeringskommittémöte. Om enighet nås vid ett sådant möte överlämnas förslaget till ett regeringssammanträde för fortsatt behandling. Om regeringssammanträdet godkänner förslaget till förordning anses det ha antagits och blir till regeringsförfordning.

Promulgation av regeringsförfordningar

Regeringsförfordningar promulgeras genom offentliggörande i Lettlands officiella kungörelseorgan (*Latvijas Vēstnesis*).

Regeringsförfordningars ikraftträdande

En regeringsförfordning träder i kraft dagen efter offentliggörandet i *Latvijas Vēstnesis*, om inte annat särskilt anges.

Upphävande av regeringsförfordningar

Regeringsförfordningar kan upphävas om

- en särskild regeringsförfordning träder i kraft som upphäver den berörda förordningen,
- en övergångsbestämmelse i en annan regeringsförfordning upphäver den berörda förordningen,
- den lagregel som legat till grund för utfärdandet av den berörda regeringsförfordningen upphör att gälla,
- ett avgörande från författningsdomstolen innebär att den berörda regeringsförfordningen ogiltigförklaras,
- regeringsförfordningen har en fastställd giltighetstid och denna löper ut.

Förordningar utfärdade av Lettlands centralbank, Lettlands finansinspektion FKTK eller kommissionen för reglering av allmännyttiga

tjänster

För promulgation, ikraftträdande och upphävande av förordningar som utfärdats av Lettlands centralbank, Lettlands finansinspektion eller kommissionen för reglering av allmännyttiga tjänster gäller samma bestämmelser som för promulgation, ikraftträdande och upphävande av regeringsförordningar.

Lokalfullmäktiges bindande föreskrifter

Framläggande av förslag till lokalfullmäktiges bindande föreskrifter

Förslag till lokalfullmäktiges bindande föreskrifter kan läggas fram för fullmäktige av ordföranden, ett utskott, fullmäktigeledamöter, initiativtagaren till ett extraordinarie möte samt chefen för en stads-, kommun- eller kommunaldelsförvaltning.

Behandling och antagande av förslag till lokalfullmäktiges bindande föreskrifter

Ett förslag till en lokalfullmäktiges bindande föreskrift ska anses vara antaget och föreskriften blir bindande om över hälften av de närvarande i fullmäktige röstar för antagandet och om inte annat föreskrivs i lag.

Fullmäktige översänder föreskrifterna och en motivering till ministeriet för miljöskydd och regional utveckling, skriftligt och på elektronisk väg, inom tre dagar från dagen för undertecknandet. Ministeriet utvärderar föreskrifternas laglighet inom en månad från mottagandet och översänder sitt yttrande till fullmäktige.

Om ministeriets yttrande inte innehåller några invändningar beträffande föreskrifternas laglighet, eller om inget yttrande översänds till fullmäktige inom angiven tidsfrist, utfärdar fullmäktige de bindande föreskrifterna i den form de antogs.

Om ministeriet i sitt yttrande konstaterar att föreskrifterna helt eller delvis är olagliga, ändrar fullmäktige förslaget i enlighet med yttrandet och utfärdar föreskrifterna i den ändrade lydelsen. Om fullmäktige har invändningar mot hela eller delar av yttrandet ger den en motivering till detta i beslutet och utfärdar föreskrifterna. Föreskrifterna översänds därefter till ministeriet för miljöskydd och regional utveckling inom tre dagar från dagen för undertecknandet.

Kungörelse av lokalfullmäktiges bindande föreskrifter

Stadsfullmäktige (*Republikas pilsētas dome*) offentliggör bindande föreskrifter och tillhörande motiveringar i Lettlands officiella kungörelseorgan [Latvijas Vēstnesis](#). Kommunfullmäktige (*novada dome*) offentliggör bindande föreskrifter och tillhörande motiveringar i *Latvijas Vēstnesis* (sedan den 6 november 2015) eller i en lokal dagstidning eller gratispublikation.

Kommunfullmäktige måste anta bindande föreskrifter om var sådana föreskrifter ska offentliggöras och måste offentliggöra sitt val i *Latvijas Vēstnesis*. Kommunfullmäktige får inte ändra sitt val av publiceringskanal för offentliggörande av föreskrifter mer än en gång om året. Efter att de har trätt i kraft läggs de bindande lokala föreskrifterna ut på lokalfullmäktiges webbplats. Bindande föreskrifter som antagits av kommunfullmäktige görs också tillgängliga i kommunfullmäktigebyggnaden och i kommun- och kommunaldelsförvaltningens lokaler.

Ikraftträdande av lokalfullmäktiges bindande föreskrifter

Lokala myndigheters bindande föreskrifter träder i kraft dagen efter det att de offentliggjorts i en officiell publikationskanal, om inte annat anges i de berörda föreskrifterna.

Upphävande av lokalfullmäktiges bindande föreskrifter

Lokalfullmäktiges bindande föreskrifter kan upphävas om

- nya föreskrifter träder i kraft som upphäver de tidigare föreskrifterna,
- en övergångsbestämmelse i bindande föreskrifter upphäver de tidigare föreskrifterna,
- en bestämmelse i en överordnad lag eller förordning, som legat till grund för de bindande föreskrifterna i fråga, upphör att gälla,

- ett avgörande från författningsdomstolen innebär att de berörda föreskrifterna ogiltigförklaras,
- den lokala bindande myndighetsföreskriften har en fastställd giltighetstid och denna löper ut.

Rättsdatabaser

Republiken Lettlands officiella kungörelseorgan (*Latvijas Vēstnesis*)

Det officiella kungörelseorganet *Latvijas Vēstnesis* är Republiken Lettlands officiella kungörelseorgan. Information som publiceras i denna anses ha offentliggjorts officiellt.

- Den officiella publiceringen är allmänt giltig och rättsligt bindande.
- Ingen kan göra gällande att de inte har känt till rättsakter eller officiella kungörelser som har offentliggjorts i det officiella kungörelseorganet.

Sedan den 1 juli 2012 publiceras det officiella kungörelseorganet (*Latvijas Vēstnesis*) i elektronisk form på webbplatsen <https://www.vestnesis.lv>. Uppgifter som offentliggjordes på webbplatsen <https://www.vestnesis.lv> före detta datum offentliggjordes endast i informationssyfte. Fram till dess skedde det officiella offentliggörandet i den tryckta versionen av *Latvijas Vēstnesis*.

Konsoliderad lagstiftning

Konsoliderade lagar, regeringsförfordningar och andra författningar finns tillgängliga på Lettlands lagportal <https://likumi.lv/>. Lagar och andra författningar på webbplatsen offentliggörs endast i informationssyfte. Webbplatsen förvaltas av den officiella utgivaren av Lettlands officiella kungörelseorgan ([VSIA Latvijas Vēstnesis](#)).

Officiell utgivare

Samma utgivare ger ut det elektroniska officiella kungörelseorganet (*Latvijas Vēstnesis*) som tidigare gav ut det officiella tryckta kungörelseorganet med samma namn ([VSIA Latvijas Vēstnesis](#)).

Den officiella utgivarens verksamhet bedrivs i enlighet med de internationella standarderna ISO 9001:2015 (kvalitetsledningssystem) och ISO 27001:2013 (informationssäkerhet).

Är tillgången till databasen kostnadsfri?

Ja, *Latvijas Vēstnesis* är tillgänglig utan kostnad. Även tillgången till det elektroniska arkivet med den tidigare tryckta versionen av det officiella kungörelseorganet (*Latvijas Vēstnesis*) är gratis. Det gäller även tillgången till webbsidan med konsoliderade rättsakter.

Länkar

[Saeima \(Republiken Lettlands parlament\)](#)

[Republiken Lettlands författning](#)

[Lettlands centralbank](#)

[Finansinspektionen](#)

[Kommissionen för reglering av allmännyttiga tjänster](#)

[Kontaktuppgifter till lokafullmäktige](#)

[Lettlands officiella kungörelseorgan, *Latvijas Vēstnesis*](#)

[Webbplats med den lettiska lagstiftningen](#)

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.